

Da jeg overtog Ledelsen af Bladet, flyttede jeg Kontoret og Administrationen af „La Citoyenne“ til mit eget Hjem.“

En Ven, som besøgte Fru Maria Martin, fortæller: „Den ny Redaktør af „La Citoyenne“ har flyttet Kontoret til sin egen Bolig i Gaden des Mont Cenis. Ingen Plade paa Yderdøren, heller ikke paa Stuedøren bærer det Blads Navn, som har paa- taget sig at kæmpe for Kvindernes Ret; jeg frygtede, jeg havde ringet paa en fejl Dør, men Fru Martin forsikrede mig snart om, at jeg virkelig stod i „La Citoyenne“s Kontor. Billederne paa Væggene, saa vel som Billedhuggerarbejderne til alle Sider, viste Ejers kunstriske Smag, viste at hun var Hustru og Moder.“

„De ser“, fortsatte Fru Martin, „naar mit Hjem og mit Kontor er ét, kan jeg spare Tid, passe mine forskellige Pligter og ofre al min Fritid til „La Citoyenne“, jeg kan forsikre Dem, at jeg har aldrig Tid til at kede mig.“

„Med Hensyn til Kvindens Stemmeret kunde jeg ønske at høre Deres Mening.“

„Jeg betragter Stemmeretten som Grundbetingelsen til alle Rettigheder, som Nøglen til den Dør, vi skal have aabnet.“

Vi har nu den offentlige Mening for os. Hvem tør nemlig i vore Dage le af de kvindelige Læger, eller gøre Løjer med de Kvinder, som er ansat i de forskellige offentlige Kontorer eller ignorere Geniet hos de kvindelige Kunstnere. For 20 Aar siden vilde Adgangen til Kunstakademi for Kvinder været bleven nægtet, medens man nu diskuterer det med Alvor.

Det vilde være heldigt om Kvinderne kom ind i vort offentlige Fattigvæsen; det vilde da sikkert blive bedre for de mange smaa udhungrede Børn og Mødre, om baade hæderlige Mænd og kærlige Kvinder arbejdede sammen. Lige som jeg tror, det vilde være stor Fordel for vort politiske Liv og for vor Regering, om Kvinderne deltog i Arbejdet. For Eksempel vilde da ingen Moder stemme for Krigen, om hun sad i Regeringsraadet. „Et Kvindehjerte vilde bløde ved Krigens Ødelæggelse.“

„Hvorledes stiller De Dem til Reformen i Kvindernes Klædedragt?“

„For min egen Person betragter jeg Reformdragten som Spørgsmaal af anden Rang. Vi har vigtigere Sager at kæmpe for, saa meget mere som vi kan klæde os næsten som vi vil, men derimod ikke har Ret til at udøve nogen Indflydelse eller har nogen Medbestemmelsesret i Lovgivningsarbejdet.“

„Min egen Mening om Dragten er, at vi burde først forkaste de besværlige, usunde Skørter. Med Korsettet vilde jeg paa en Gang gøre det af, som det, der hindrer al fri Bevægelse og sætter Grænser for Lege-

mets Organers Udvikling. Vor Reform i Klædedragt maa gaa ud paa, at Mødrene kan føde sundere Børn, for vi har ikke i Sinde at gøre det af med Mødre og Børn eller gøre Kvinder til Mænd, vi vil kun befri os selv fra Modens Luner og Lænker og antage en Dragt, der passer til vort Arbejde og vore forskellige Beskæftigelser.“

Tiden var nu udløbet for Fru Martins Besøg i det engelske Redaktionskontor hos Helena Templer, og hun ytrede sin Glæde over at have besøgt den engelske Redaktør og hendes Medarbejdere, og vi haaber heller ikke, „Hvad vi vil“s Læsere har kedet sig ved at overvære de to kvindelige Redaktørers Samtale.

En lille Rettelse.

„Moderretten“ var et sandt og godt Stykke i sig selv; men det røbede en Misforstaaelse af „Hverdagstanker“, som jeg meget ønsker at faa Lov til at rette.

„Hverdagstanker“ antydede Kvindens økonomiske Uafhængighed ikke som *Maalet*, men som et virksomt Middel mod det store Maal: Kvindens Ligestilling med Manden: Valgret!

Forandre Lovene *kan* vi jo ikke, før vi faar Manden med. Han *har* jo *der* Magten for Øjeblikket (hvor stor Uret det end er); derfor maa han vindes for vor Sag, og jeg tror da at dette hurtigst sker ved at arbejde paa vor egen Dygtighed, vise ham, at vi er noget i os selv, *der*, hvor vi ikke er bundne, jo mere vi kan løse os af alle de Baand, som Fordomme og sligt har bundet os med, des mere vil vi *afvinge* Manden Agtelse, og des hurtigere vil han løse de Baand, *han* binder os med. Og intet vil føre os hurtigere til Maalet, end om vi kan hævde vor egen Stilling i Samfundet. Det, jeg mener, det særlig gælder, er: at vi tager fat *der*, hvor vi kan, ikke nøjes med at se paa de uretfærdige Love og paatale dem, men samtidig frigøre os paa alle de Omraader, *hvor vi kan det, naar vi selv vil*. Saa vokser vi vel til en Magt, som Mændene faar Følelsen af, at det er Uret og ugørligt at holde i Tømme længere. Og saa til Slut dette: Lige saa vist, som det er, at det ikke bliver rigtig bevendt med Selvtændigheden for den gifte Kvinde, før hun faar Valgret og derved, gennem Lovgivningen, Medbestemmelsesret over Børnene (og hvilken *Kvinde* fatter ikke den Uret, *Moderen* lider), lige saa vist er det ogsaa, at selv om hun faar denne Ret, bliver det kun skralt med Selvtændigheden, dersom hun ikke langt anderledes end hidtil har lært at staa paa sine egne Ben, har dygtiggjort sig til at kunne ernære sig selv og Børnene. Thi *ingen* Pisk og *ingen* Tømme er mere haard og snærende *end Frygten for Livets Existens*. Naar *denne* Tømme strammer, da bliver der kun lidt af Selvtændigheds-iden, selv om vi har Valgretten. Derfor: opdrag de unge Piger til at blive Mandens jævnbrydige, derved vindes hans Agtelse, og hun bliver hans ligeberettigede.

Katrine Pedersen.

Den gifte Kvinde.

Gensvar af M. Lazarus.

Idet jeg gaar ud fra, at den Sag, jeg har begyndt at drøfte med Fru Meyer, er af største Interesse særligt for dette Blads Læsere, og i Tro paa, at en alvorlig og op- rigtig Drøftelse vil bidrage til at klare Begreberne, kommer jeg igen.

Angaaende „Demoralisationen“ var der ingen Misforstaaelse paa min Side. Jeg skrev udtrykkeligt om „den Demoralisation, Fru Meyer omtaler“. — Demoralisationens Tilstedeværelse er imidlertid ikke bevist ved, at man udbryder: Demoraliseret Tankegang! og: Atter demoraliseret Tankegang! nej, det maa vises, i hvilken Henseende den paa- grebne Tankegang virkelig er umoralsk.

Jeg henviste til den uomstødelige Kendsgerning, at Naturen har givet Kvinden det Hverv at fostre, føde og die Efterslægten, at dette Hverv binder Hustruen stærkere til Hjemmet end Manden, og at dette i Forbindelse med den gængse Opdragelse hidtil har gjort det rigtigt som naturligt, at Manden udad til optraadte som Familiens Overhoved. Denne Henvi- sning bærer for Fru Meyer Vidnesbyrd om Demoralisation. Jeg tillader mig at spørge: hvad umoralsk er der heri?

Fru M. taler jo om de gode Ægteskaber og de „bedste“ Mænd. Men over for disse er det Billede, hun udkaster af Ægtemandens Ideal, mere i Slægt med Overdrivelsen end med Virkeligheden. Faa Linier efter ind- rømmer hun selv, at der er Mænd nok, som ikke fordrer at afgøre alle Sager. Og naar hun i samme Forbindelse siger, at Manden „faktisk“ sidder inde med Pengeskassen, saa Konen „vitterlig“ maa bede ham om hver Øre, saa er dette, mig vitterligt, ikke Tilfældet i de gode Ægteskaber med de bedste Mænd. — Naar Fru M. mener, at Manden sagtens kan lade Konen raade i Hjemmets indre Anliggender, fordi han har Pengeskas- sen, og hun saaledes sætter Pengespørgs- maalet over Familielivets Ordning og Ud- vikling, saa mener jeg, at den Moral er ikke den allerbedste.

Med Fruens Slutning om „Fraser“ vilde det have sin Rigtighed, hvis Forudsætningen var rigtig; men det er den ikke. I Følge Lovene *kunde* Ægtemænd ganske vist berøve deres Hustruer næsten al Myndighed udad til. Men „faktisk“ gør de bedste blandt dem — altsaa de, vi taler om — det ikke.

Mener Fru M. i de tre Linier om Fra- serne ikke blot *Talen* om Agtelse og Kær- lighed, men selve disse Følelser, da udtryk- ker de intet mindre end den Anskuelse, at Agtelse og Kærlighed mellem Ægtefæller ikke eksisterer og ikke kan eksistere indtil videre. — Er dette Meningen?

Anden Gang griber Fru Meyer min Tankegang i dens Umoralitet, da jeg ikke kan se, at der kommer Harmoni og Lykke i Ægteskabet ud af det, der efter min Me- ning vil afføde varig Uenighed mellem Ægte- fællerne. Hvad umoralsk er der dog heri?

Den demoraliserede Tankegang, Fru M. derefter forfølger, er slet ikke min, men en, hun selv har opfundet, og som endda staar i Strid med hendes egen Erkendelse af, at Konens Stemme i Hjemmet kan være den afgørende. Det, jeg har skrevet imod, er en Ligestillelse, der vil hindre og forsinke Af- gørelser til største Skade for Efterslægten. Det er *dennes* Tarv, jeg først og fremmest